

i fråga hafva nog förhållandena sedan dess så ändrats, att den nu kan anses berättigad.

Af hvad jag nu här förut anfört vågar jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om förordnings utfärdande att så väl fattigvårdsstyrelsernas som kommunalnämndernas och kommunalstämornas ordförande på landet äfvensom med dem likställda förtroendemän i så väl stad som på landet finge komma i åtnjutande af den förmån, som rättigheten att begagna tjänstefrimärken vid postförsändelser medför.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 25 januari 1895.

A. P. Gustafsson.

N:o 55.

Af herr **R. Eklundh** från Lund, *angående upphörande af bestämmelsen af godkändt undervisningsprof såsom vilkor för lönetursberäkning såsom lektor vid allmänt läroverk.*

Uti Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 12 september 1890, angående ändrade bestämmelser beträffande lönetursberäkning för lärare vid allmänna läroverk, stadgas bland annat, »att ordinarie adjunkt eller kollega, hvilken aflagt sådan akademisk examen, som utgör vilkor för behörighet att söka lektorsbefattning vid högre allmänt läroverk, äfvensom i öfrigt fullgjort stadgade föreskrifter för att kunna till lektor utnännas, må ega rätt att vid

årsberäkning för uppflyttning i högre lektorslönegrad räkna sig till godo den tid, han från och med året näst efter det, hvarunder berörda vilkor blifvit fullgjorda, med nit och skicklighet vid allmänt läroverk tjenstgjort såsom tillförordnad rektor, såsom vikarierande lektor eller med en tjenstgöring väsentligen lika med den, som äligger lektor».

Med orden »äfvensom i öfrigt fullgjort stadgade föreskrifter för att kunna till lektor utnämnas» menas afläggandet af undervisningsprof, och detta fullgöres inför något konsistorium, vare sig i sammanhang med ansökan till lektorsbefattning eller också utan sådan ansökan på särskild anmälan. En följd af berörda kongl. kungörelse har blifvit, att sådana till lektorer befordrade adjunkter, som under eller före sin adjunktstid sökt lektorsbefattning och i denna egenskap aflagt ett godkändt undervisningsprof, fått efter sin befordran till lektorer beräkna sin lönetur i enlighet med de nya bestämmelserna.

De deremot, som ej haft tillfälle att aflägga ett dylikt prof, hafva för sin uppflyttning i högre lektorslönegrad icke egt rätt beräkna den tid, de efter vunnen lektorskompetens tjenstgjort såsom lektorer.

Förhållandet inses lättast genom ett exempel.

Två personer med lektorskompetens hafva utnämnts till adjunkter t. ex. år 1880. Den ene af dem har samma år sökt lektorat och aflagt därför erforderligt undervisningsprof utan att dock erhålla platsen. Båda bestrida vid sina läroverk lektorstjenstgöring eller vikariera som lektorer.

Efter tio år utnämnas de båda till lektorer.

Den, som profvat för lektoratet 1880, kommer genast, från och med 1891, i tredje lektorslönegraden (med 3,500 kronors lön), den andre i första lönegraden (med 2,500 kronor) och uppnår först efter ytterligare tio års tjenstgöring samma löneförmåner som den förstnämnde.

Det torde icke kunna nekas, att här föreligger en obillighet och att denna närmast träffar dem, hvilkas lönetursberäkning daterar sig före tillkomsten af 1890 års kongl. kungörelse, enär för dem ingen anledning förut funnits att aflägga undervisningsprof, så vida de icke tillfälligtvis varit sökande till en lektorsbefattning.

Men äfven med afseende på sådana till lektorer befordrade adjunkter, hvilkas årsberäkning för uppflyttning i högre lönegrad börjar först sedan den ofvanberörda kongl. kungörelsen utfärdats och hvilka således haft och hafva tillfälle att fullgöra alla deri bestämda vilkor och föreskrifter, förefaller fordran på undervisningsprof för lönetursberäkning olämplig.

Ifrågavarande lärare hafva redan för att vinna anställning som adjunkter aflagt undervisningsprof och måste för att befordras till lektorer underkasta sig ett annat.

Att de nu nödsakas aflägga ett tredje för att vid eventuel befordran få räkna sig till godo sin tjenstgöring på lektorsstadiet, synes olämpligt och kan lätt väcka den föreställningen, att denna bestämmelse är tillkommen för att motverka öfvergången från den ena lärareklassen till den andra.

Och om ändring i nu anmärkta hänseende medgifves, så torde billigheten fordra, att den kommer att få retroaktiv verkan, hvarigenom äfven de f. d. adjunkter, hvilka, utan att hafva aflagt dylikt undervisningsprof, efter vunnin kompetens bestridt lektorstjenstgöring före utfärdandet af kongl. kungörelsen den 12 september 1890, kunde i någon mån blifva tillgodosedda. Desse senare torde till antalet vara högst få och utgiften för statsverket i följd deraf knappast nämnvärd.

Hvad beträffar till lektorer befordrade extra ordinarie lärares lönetursberäkning, gälla föreskrifterna i kongl. kungörelsen den 29 maj 1874 och kongl. cirkuläret den 1 juni 1877, enligt hvilka äfven dessa lärare för att få beräkna föregående tjenstgöring på lektorsstadiet vid allmänt läroverk i och för uppflyttning i högre lektorslönegrad måste hafva aflagt godkänt undervisningsprof.

Som känt är, har detta prof nu mera borttagits såsom vilkor för lönetursberäkning för läroverksadjunkterna. Och man torde med fullt fog kunna fråga, hvarför icke samma rättighet bör tillkomma äfven lektorerna.

Tvenne skäl hafva anförts för bibehållande af undervisningsprof såsom vilkor för lektors lönetursberäkning, men intetdera synes mig vara af större betydelse.

Det ena är, att någon skulle kunna i den för lektors kompetens föreskrifna akademiska examen välja ämnen, som icke tillhöra skolan. Om han sedan komme att tjenstgöra vid allmänt läroverk och möjligen vunnin befordran till lektor, skulle det vara oegentligt att låta honom för uppflyttning i högre lönegrad räkna sig tillgodo den tid, han såsom obefordrad tjenstgjort, så vida han icke genom undervisningsprof visat sig ega nöjaktiga kunskaper äfven i skolämnen.

Häremot torde kunna invändas, att ett undervisningsprof ej är afsedt att vara ett kunskapsprof i egentlig mening, att insigterna läggas i dagen så väl under det föregående profåret som genom sjelfva tjenstgöringen på de högre skolstadierna och att för öfrigt ett tvifvelsutän sällsynt undantagsfall ej bör bestämma regeln.

Det andra skälet är, att profåret skulle förbereda för adjunks-, men icke för lektorsbefattningar, för hvilka senare ett undervisningsprof skulle erfordras för att ådagalägga kompetens för undervisning i läroverkets högre klasser. Att flertalet af dem, som genomgå profåret äro blifvande adjunkter,

ligger i sakens natur, men att den för alla föreskrifna profårskursen därför skulle afse endast desse och icke äfven blifvande lektorer, är svårt att förstå.

Något stöd för en sådan åsigt torde hvarken kunna hemtas från bestämmelserna rörande profåret eller från den deri iakttagna praxis, hvarvid dugligheten och fallenheten för att undervisa ej mindre på det högre än på det lägre skolstadiet pröfvas och bedömes.

Något gagn torde för öfrigt dessa undervisningsprof tillföra lika litet den allmänna undervisningen som statsverket.

Såsom garantier för lärareduglighet kunna de ej betraktas, helst som svårligen ett dylikt prof någonsin underkännes, och någon besparing torde deras bibehållande icke bereda statsverket, då numera väl ingen till lektor i öfrigt kompetent försummar att aflägga dem genast vid början af sin tjänstgöring.

Deras borttagande skulle deremot bidra till en förenkling och inskränkning i det invecklade profväsendet och tvifvelsutän bereda ej ringa lättnad så väl för de obefordrade lektorsaspiranterna som för de myndigheter, hvilka hafva att bedöma profven.

På grund af hvad jag nu anfört, vågar jag vördsamt hemställa,

det Riksdagen måtte besluta, att bestämmelsen beträffande godkändt undervisningsprof såsom vilkor för lönetursberäkning såsom lektor vid allmänt läroverk må upphöra att gälla.

Stockholm den 26 januari 1895.

Robert Eklundh.